

Abajur pentru o bibliotecă

S-ar părea că subtitlul *Proză scurtă, pe alocuri umoristică, pe ici colo cu iz pamfletar și, din când în când, cu nuanțe satirice* de pe cartea semnată de cunoscutul scriitor Nicolae Rusu *De-ale lui Gheorghe* (Pontos, 2022) are rezumată toată informația necesară prezentării unei noi apariții editoriale. E adevărat, volumul adună 23 de proze scurte cu scene din viața rurală sau cu personaje din acest habitat. Naratorul acestora prezintă scene și situații specifice satului de astăzi, privite cu ochi mijit de înțelept și bonom, gata să reverse aspectele neplăcute în albia umorului, pamfletului și chiar a satirei, adică să-și transforme amarul și deziluziile în plăcere estetică. Lectura cărții este însă obligatorie pentru examenul de autocunoaștere pe care ni-l ocazionaază ca indivizi ai comunității din republica dintre Nistru și Prut.

Trăindu-ne viața de vitezomani angajați în curse de dezlegare a ghemului de obligații zilnice pe care orașul ni le servește, uităm că satele noastre devin tot mai depopulate, mai mici, mai nepretențioase și mai puțin prielnice pentru formarea individului. Gheorghe, personajul generic care trece dintr-o proză în alta, nefiind neapărat aceeași persoană, dar atrăgând în jurul său evenimentele, este reprezentantul satului de astăzi. Nici prea învățat ca să propage diafan înțelepciune, ca învățătorii din proza tradițională dedicată satului, nici analfabet brutal ca să ilustreze teze naturaliste, Gheorghe merge prin viața satului cu privirea spre oraș, „la Chișinău, că-i la o azvârlitură de băț”. De acolo preia modelele și valorile, cu orașenii mai fericiți vrea să semene, când își propune candidatura la alegeri pentru scaunul de deputat sau când își ridică palat pe banii fiicei care muncește în străinătate. Abil când trebuie să obțină un profit, șmecher când vrea să se chivernisească, omul nostru își construiește relații, trage sfori și gândește planificat. Dar este păcălit, la rândul lui, de tinerii mai iuți, cum e băiatul lui nea Petrache Pițigoi, student la arte nerealizat. Înșelătoria unui tânăr e însă nevinovată în comparație cu vrăjeala epocală a statului. Ținut în sărăcie cronică întreaga lui viață, la bătrânețe Gheorghe al nostru a fost convins într-un final să renunțe la sat și să se mulțumească în apartamentul unui bloc orașenesc, mângâindu-și visele în băutura cu vecinul său cu nimic mai norocos.

Gheorghe nu este singurul personaj al prozelor, o lume întreagă pendulează între sat și orașele lumii, satul Republicii Moldova adunând reflexele acestora ca într-o oglindă oblică. Bun povestitor, Nicolae Rusu e și un fin desenator al nuanțelor psihologice și al ipostazelor existențiale ale acestei umanități în derivă, neatractivă și fără perspectivă, neînțeleasă mai ales. Autorul însuși înțelege că insistă pe subiecte sociale care deranjează, dovadă fiind ficțiunea de pe coperta a patra. În viitor aspectele sociale suferitoare își vor pierde actualitatea, vor părea exotice, lăsând cititorului confortul netulburat al plăcerii estetice.

Aliona GRATI, dr. hab. în filologie